

Dančák, B., Šimíček, V.: Aktuálnost změn Ústavy ČR

Brno 1999, 315 s.

Renata Vlčková

Recenzovaný sborník je výstupním produktem stejnojmenné konference uskutečněné v listopadu 1999 za účasti předních odborníků v oblasti ústavního práva právnických fakult, členů Poslanecké sněmovny a Senátu, Úřadu vlády, Kanceláře prezidenta republiky a Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Zahrnuje tak příspěvky, které na této konferenci zazněly ve formě referátů a které se vztahují na přehled pokusů o změnu Ústavy ČR od roku 1993. Na prvním místě je ovšem nutné si položit otázku, zda jsou tyto změny skutečně žádoucí a zda pro ně nadešla ta pravá chvíle.

Jak lze tedy hodnotit Ústavu ČR? Ústava ČR je platná a účinná více než sedm let. Byla do ní vtělena určitá koncepce. Tato Ústava spolu s Listinou základních práv a svobod jasně řekla, že není možný návrat totality, že je třeba vytvořit pravidla, která by bránila byrokratickému exekutivnímu aparátu, aby si přisvojil více moci než mu v demokratickém systému náleží.

Její přednosti i nedostatky nespočívají v délce trvání, ale v tom, jak napomohla fungování demokratických institucí a mechanismů řešení konfliktních situací. Jak napsal T. Marshall, soudce Nejvyššího soudu USA k 200. výročí Ústavy USA, „že ... skutečným zázrakem nebylo zrození Ústavy, nýbrž její život“. Obdobně bychom měli hodnotit Ústavu ČR.

Na poměrně rozsáhlé ploše 259 stran vlastního textu (zbytek sborníku obsahuje 3 přílohy a jmenný seznam autorů) je upozorněno na několik tematických bloků, které jsou dále konkrétněji rozvíjeny.

Úvodní kapitola pod názvem „Stabilita Ústavy a důvody její změny“ má spíše obecnější charakter, který je blíže specifikován příspěvkem ředitelky Parlamentního institutu JUDr. J. Syllové, přímé účastnice přípravy Ústavy ČR.

Druhá část je věnována vztahu mezi „Ústavou a mezinárodním právem“. Zde mne osobně zaujal především příspěvek doc. JUDr. J. Malenovského, který stanovil čtyři praktické problémy – recepci mezinárodního práva do vnitrostátního, ústavní ochranu lidských práv, respekt k principu právního

státu a ústavní dělbu moci spolu s doporučením zavedení jasné recepční klauzule přímo do textu Ústavy ČR pro všechny mezinárodní smlouvy.

Nejrozsáhlejší matérie je koncentrována do třetí části publikace na téma „Dělba moci v Ústavě“. Jde především o hodnocení návrhu novely Ústavy z nejrůznějších ústavně právních hledisek včetně slabín těch částí poslaneckého návrhu, které se týkají pravomocí prezidenta republiky.

Ne méně významná, ba právě naopak, je navazující kapitola, pozastavující se nad „Ústavním vymezením Senátu“. Je tu jednak prezentována možnost návrhu ústavního zákona, kterým by se mohlo dosáhnout zrušení Senátu, současně však i opačné stanovisko chápající Senát jako ústavní „pojistku“.

Problematiku soudní moci řeší kapitola pátá – „Ústavní soud ČR de constitutione ferenda“. Aktuálnost ústavních změn se nutně projevuje i v souvislosti s postavením obecných soudů a Ústavního soudu včetně diskusí ohledně správního soudnictví a Nejvyššího správního soudu. Příspěvek prof. JUDr. P. Holländera reflektuje dosavadní šestiletou praxi Ústavního soudu ČR s důrazem na rozhodování o ústavních stížnostech.

Poslední část se dotýká „Postavení prezidenta“ a poskytuje nám jisté přínosné srovnání právní i faktické pokud jde o hlavu státu u nás a na Slovensku.

V „Závěrečném slově“ prof. JUDr. Jan Filip hodnotí problematiku změny Ústavy ČR na prahu 21. století i komplexní přístup k těmto změnám ze strany odborníků ústavního práva i jednotlivých politiků.

Co tedy dodat na závěr? Je možné uvést, že tato publikace může přispět k prohlubování znalostí nejen ústavního práva, ale i všeobecného přehledu konkrétních osob. Může být brána jako učební pomůcka pro studenty právnických fakult, ale je jistě přínosná i pro členy obou komor Parlamentu a širší právníkou veřejnost. Otevírá široký prostor k zamýšlení, stanoví otázky a nastiňuje i varianty odpovědí, vede nás k úvahám de lege lata i de lege ferenda. Proto nepochybuji, že vzbudí příznivý ohlas a podnětné reakce.